

KULTUURINGI

AJAKIRI

Nº 1 1938

SISUKORD:

Toimetuselt. Rahupühad — H. P. Otsing — Aino Rosenvald, g. I kl. Vaenelaps sügistormis — Helmi Mets, g. II kl. Sügismeloodia — M. M. Kuumul oleks nõiakepp — Lia Helgas, prog. II kl. Nurgakivi asetamine kooli uuele hoonele — Harri Maiste, g. I kl. Mõnda Berliinist — Silvia Rützel, prog. III-a kl. Mu kauneimad hetked — Endel Kask, g. II kl. Pääsuke — Aino Küttis, prog. V-b kl. Sügis — R. Vellerind, algk. IV kl. Vana kapten — Ilmar Reidi, g. I kl. Meie ekskursioon Pakerorti ja Pakri — Heljo Ernesaks ja Elo Parlo, prog. III-a kl. Äikese õhtu metsas — Tiiu Reek, algk. IV kl. Minu lind — Karmen Rooth, algk. II kl. Riik, sport ja ühiskond — Ed. Tümps, g. II kl. Meie klass — „Abiturendid“, g. II kl. „Spordipalavik“ — Georg T., prog. III-b kl. Suveöö — H. T., prog. I kl. Kuu ja päike — Lilian Vahtramäe, algk. IV kl. Kiisu ja Kutsu, Pontu ja Mutsu — H. Jürisson, algk. III kl. Minu kilpkonn — Aili Vaarask, algk. II kl. Meie kultuuriringi eluavaldusi. Hockey — C. R. Hewer. Kilde kooli spordielust — Ed. Tümps, g. II kl. Maleringi tegevusest — P. B. Tulevikukroonika. R. N. Coudenhove —
— Kalergi gentlemanist.

RIK

RIIKLIKU KOLLEDŽI KULTUURRINGI VÄLJAANNE

Nr. 2 * 1938
DETSEMBER

RIIGIKIRJASTO
12.4.54852

Toimetuselt

Meie kooli Kultuurringi ajakirja teine number ilmub samuti kui esimenegi läbi murede ainelise tasuvuse suhtes. Kuid toimetus pole veel sellepärast laskunud pessimismi, kuna asjaolu, et käesolevasse numbrisse oli saabunud kaunis rohkesti kaastööd, näitab huvi tõusu oma kooli ajakirja vastu ja lubab loota ka tema suuremat levikut.

Et ajakiri tunduks omana kõigile õpilasele Riiklikus Kolledžis, on toimetus katsunud sisu mitmekesisitada ja kaastöölisena kaasa tõmmata õpilasi võimalikult kõigist klassist. Nii esinevad selles ajakirja numbris esmakordselt oma kaastööga ka algkooliõpilased, kelledest mõnelgi näib olevat küllalt eeldusi saada kord suureks kirjameheks või -naiseks. Toimetus loodab, et selline mitmekesisus kaastööliste seas, kus oma vaimusünnitust trükituna näevad nii väikesed mudilased algkoolist, alates 2. klassiga, kui ka keskkooliõpilased ja juba täisikka jõudmas gümnaasiastid ning isegi õpetajad, aitab suuresti kaasa jõudmisele, olukorrani, kus iga õpilase töölaual lebaks oma kooli ajakiri.

Kui jõuaksime juba käesoleva numbri ilmunisega ligidalegi säärasele olukorrale, jätkaks toimetus veel enam innustunult oma tööd järgmise numbri väljaandmiseks, mis võiks aset leida varsti pärast jõule.

Täis ilusaid lootusi, et meie ajakiri aitab kaasa nii mõnegi suure vaimusangari tõusmisele Riiklikust Kolledžist, soovime igale õpilasele ja igale õpetajale ning teistele lugejatele kõige paremaid jõulu pühi!

Haridusminister kol. Jaakson asetab kohale uue koolimaja nurgakivi.

RAHUPÜHAD

Igal aastal, kui sajab paksu ja valget lund laiadele kuuseokstele ja pehmele lõhnavale samblale metsa all, sõidavad inimesed, noored ja vanad, saanide ja regedega kirikusse ikka ja jälle kuulama seda imeilusat muinasjuttu Kristuse sünnist kaugel Petlema linnas. Keegi ei väsi seda kuulamast. Kõigil kaob mure ja silmade ees seisab sõimeke vastündinud inimlapsena, kelle sünnist kuulutasid inglid karjastele Petlema väljadel. Kuulab poiss ja tüdruk, vaadeldes üksisilmi põlevat jõulupuud, mis särab, nagu oleks talvise taeva tähed kõik kokku kogutud ja riputatud selle igihalja põhjamaa puu külge. Kunagi ei kõla orelimäng ega inimeste laul nõnda pühalikult kui jõululaupäeva õhtul. Vihamees unustab vihamehe, varas oma kurja kavatsuse — kõik nad mõtlevad sellele maailma päästjale ja lunastajale.

Õhtu on pime ja vaikne, ja nagu hõljuks mingi imeline rahu üle kogu maailma. Nagu seletamatu hardus täidaks kõiki ja sisendaks kõikidele uut usku ja jõudu.

Ja kui saabub järgmine hommik, on kõik palju rõõmsam ja valgem. Kuid inimesi valdab nagu mingi kahjutunne, kui mõeldakse möödunud õhtule, mis oli täis rahu ja armastust. Kuigi saabub jälle õhtu veel lumerohkem ja vaiksem, puudub siiski see seletamatu hardus. Nii oodatakse järgmist päeva, millal laiade lumehelvete liueldes, küünalde särades ja kirikukellade helisedes sünnib uus jõululaps meie kõikide südames.

H. P.

AINO ROSENVALD,
g. I kl.

Otsing

Miks pandud ma elama siia,
kus aeg-ajalt kõduneb vaim;
kui kõrgele, pilvisse viia
võiks mind minu mõtete aim?!
See ihaleb kõiksuse sära
ja otsib igavest tuld!
Ta põlgab enesest ära
kõik, mis on kaduv ja muld!

Siin vangistet taevane pärim
ja aheldet mõtete lend;
kuid hinges veel sageli värin —
Tung täiusse sirulata end.
Siis tekib uus lootusesäde,
vaim kaugel näeb õnnemaad!
Loob voorusest, hädusest väge
ja võitleb! — Ning vabaks saab!

HELMİ METS,
g. II kl.

V.aenelaps sügistormis

Maanteella mängidessa,
katuksilla tuisatessa,
üle see metsa raagus ladvu,
taga laia laanesopi,
mööda ranna hurtsikuida
keeriteled, pööriteled,
pööriteled, võtad hoogu.
Tõused tuuli kõrge'le,
alla taevakaare musta,
pääle pilve tinahalli,
üle nurme kiirusteled.
Kuulunekse kaebavada,
sügistuuli laulevada
oma kurba laulukesta.
Miks sa laulad kurbi keeli,
nupid lehti sõrmillagi,
veeretad hõbeda vahtu,
külmavärina südame?
Läinud suvi ilusambi,
kadund päike säravambi.
Sesta'p laulad sa murella,
itked kurbi viisisida,
kõiguteled raagus puida,
puhud külma käiksejeni.
Tule, päike, too mull' sooja,
vaesellapsel kuldasingis!
Ära po'e pilvekesse
po'e lapse rüppejeni!
Ei tule päike, ega too sooja,
veere mull' ei rõõmullagi.
Pilved taevas kõrge'ella

varjate mul päikse kuldse.
Kes toob vihmasta sõnumi,
kõneleke hullust ilmast?
Pilved, kurja kuulutajad,
maruilma meelitajad,
Üle taeva tantsisklete,
et tuleks sadu sageda,
vi'iks ilmakse ilusa.
Varsti veereb velevanker,
Tuleb üks sadune ilma.
Kuhu lähen vaenelapsi,
leian kust to'a hubase?
Ei sina, vihm,mul varju anna.
Kood sina udulinikuida,
veeretad hõbeda lõnga,
taeva uputad uduje,
kogu maa aga vedeje.
Mina tuulelta paluma:
„Tule, tuuli, paita põski,
sosistele muinasjuttu;
vaesellapsel ole varjuks!“
Tuul see kuuleb, vastu kostab:
„Minulla on teisi teida,
muida mõttemõlgutusi,
paremaid paikasida.
Täna sinna, homme säälla,
tunahomme Turjamaalla;
nii on minul käikusida.“
Mina tuulta manitsema:
„Ei oln'd ilus, mis sa ütlid,
ei oln'd armas, mis kõnelid;

mõllin varju tulevada,
 lootsin armu sinult leida!“
 Asjata ma ohka'elen,
 loodan tuulelt hüvanguda.
 Parembi ei ole tuuli,
 kui oli päike poisikene.
 Lähen kurvake merele,
 tilluke lahe edeje.
 Mis mul vastu puutunekse,
 puutunekse, juhtunekse?
 Meri sinilaine'ella
 veereb edeje mu jalga.
 Ei mina taia küsitella,
 lainekestelt nõuatella
 vaesel kurval varjupaika.
 Merella on sāngi külma;

sāäl ei sooja orvukesel.
 Oh, mina vaene, põlgtud lapsi!
 Seiesan tormide käässa,
 leinakaskede vahella,
 sügislehtede se'assa,
 elutormi vintsutada.
 Pisaraida rohke'eida,
 kurvastuse tilkemida
 silmist langeb mullarüppe.
 Sāäl on õõ mu südamessa,
 kurbuskeeli hinge seessa,
 murevarjud eluteella.
 Vett aga veereb taeva'asta,
 valgub aina alla rāasta,
 maru puida kanguteleb.

M. M.

Sügismeloodia

Pilgus põgusas tundmatut hirmu, vaatled innukalt päikese loojangut, kuulatad kohkunult aeglaselt liuglevate kajakate võikaid hüüdeid ja sa aimad liginevat midgi õudset ja halba.

Vaatad, kuidas tundmata kaugusest tungivad esile sügavmustad pilverünkad, mattes endi alla õhtu-taeva hunnitu ilu.

Võideldes oma olemasolu eest, tungivad nood kurjakuulutavad pilverünkad edasi, sisaldades jõudu vallutada ja tahet võita.

Peagi mattub kogu taevas süngesse pilvisse ja sind vallutab hirm — tume ja võimas. Samm-sammult taandub ta ees rõõm — rõõm ilusast suvepäevast.

Taamal tõuseb tugev tuuleiil, tormates üle põldude ja lagendike jõuab ta metsa, kus vihaseft raputab valus oigavaid puid. Juba vilistab ta võitjana metsahiiglaste laduvus ning lauldes vägevat võidulau-

lu puistab ta puudelt kuldkollaseid lehti.

Kuid sää! tungib ka sulle üdini too võigas tuul. Raputab sind metsikult, nagu tahtes sind sundida tantsima koos lehtedega toda tormikat tantsu.

Kogu loodus näib ühinevat selleks metsikuks orgiaks... Sügavmustad pilved rulluvad metsiku kiirusega üle taevavõlvi. Puud raksuvad ja kohisevad ning eraldatuna sellest mõllust kostab vihase tuule ironiline vile.

Pimeduse saabudes katavad sünged varjud maa. Viirastuslikud kujud heljuvad õhus. Vaikib vägevat võidulaul ja rahuneb kohisev laas. Tinarasked pilved avavad oma rüpe ja vihmapiisad leiavad tee maapinnale.

Taas kuuled tuult — nii lõpma-tu kurba. Kadunud on võidukus ta viisidest. Otse nutvalt vilistab ta akna taga, otsides avamist ja soo-

just. Kuid asjatult ootad sa, tuul, ei avane nüüd ükski aken.

Krabisedes langevad raheterad aknale. On, nagu kostaks kaugusest trummide pöörinat. Vihmasadu ja tuule kaeblik ulumine — need ühinevad viisiks nii kurvaks. On tunne, nagu mängiks nägematu orkester kaugel pidevalt mingit kurba meloodiat. Sügismeloodiat — mõtled sa.

Ja lõpuks on hommik — on sügis. Lakkamata valab vihma... Kaugusest kuuled tuule kaeblikku

häält. Kuuled ta iroonilisi tundepehanguid — ironiat saatuse paratamatuse üle. Sa tunned vaistlikult, et need puhangud on alles alguseks lõpmata suurele sügismeloodiale.

Raskelt rõhub sind sügishommiku selgusetus. Hinges kaikuvad veel äsjakuuldud kurvad helid. Kuid siis tungib esile mälestus ühest ilusast suvepäevast ja silmis kirkastub uuesti üürikeseks rõõmuhelk, et kaduda sealt jällegi, kuulates sügismeloodiat — sügismeloodiat nii võimast ja kurba.

LIA HELGAS,

prg. II kl.

Kui mul oleks nõiakepp

Vanasti olevat elanud palju nõidu. Küllap nendel siis olid mõned nõiakepid, nõiakübarad või mingisugused esemed, millega nad nõidusid. Tänapäeval pole enam nõidu, või kui olekski, siis keegi ei usuks neid ja nende ennustusi.

Vahel mõtlen, et kui oleks niisugune nõiakepp, et soovi, mida sa iganes oskad — kõik soovid täituksid. Kujutlen endale niisugust nõiakeppi: väike hõbedast pulgake kuld-nupukesega, ning kui vajutad nupule ja soovid midagi, siis täitub see soov ühe minuti jooksul. Niisugune nõiakepp oleks tõesti tore.

Soove, mida ma niisuguse nõiakeppiga sooviksin, on väga palju ja ei tea, missugust neist kõigepealt kirja panna.

Sooviksin, et meil oleks ööpäeva jooksul ilus suur koolimaja. Koolimaja oleks marmorist ja suurte kuldatud tähtedega oleks kirjutatud selle uksele: Riiklik Kolledž. Maja sisustus oleks niisugune, et kui mõni võõras õppur tuleks meie õppeasutust vaatama, siis jääks tal suu

imestusest lahti ja silmad oleksid suured kui alustassid. Klassiruumid oleksid avarad kui kuninglikud saalid, iga õppur istuks tugitoolis kirjutuslaua taga. Kirjutuslual oleks telefon, et kui midagi koju unustad, siis pole karta teatevihku märkuse saamist, vaid see puuduv ese tuuakse sulle kohe kooli kätte.

Kontrolltööde ajal vajutaksid lauasahtlis olevale nupule ning kohe nõiakepike teritaks mõistust, nii et valmiks suurepärased tööd. Veel tahaksin, et meil oleks iga kuu aja järel kooliskäimisest vaba nädal ning et nõiakepike aitaks koduseid ülesandeid väga kiiresti ära õppida, siis jääks aega ka lõbustusteks.

Talvisel aastaajal sooviksin nõiakepilt suusapäevi mägedesse. Küll on tore mägedest alla sõita, lumi ja härmatis puudel säravad kullana. Sooviksin veel, et õpilastel oleks kasutada ruutkilomeetri-suurune liüväli, kus võiks uisutada, ja kui ära väkiks või külm hakkaks, siis oleks niisugune hoone, kus on suur hall, kuhu võiks minna tugitooli

istuma ja kuuma teed jooma ning kaaslastega juttu vestma, kuni valsihelid haaravad sind oma keerisesse ja sa ühined uuesti teistega uisklemiseks.

Tore oleks ka see, kui kool korraldaks suvel reise välismaile ning õpilased, kes teinud klassi läbi ilma järeleksamite ja suviste töödeta, tohiksid osa võtta reisidest.

Veel sooviksin nõiakepilt, et Tallinnas oleks tivoli, mis oleks maailma parim ja toredaim, et võiks säääl pühapäeviti aega viita Samuti tahaksin, et oleksid suurel sportdiväljakuid, kus koolnoored võik-

sid sportida, ja et korraldataks saagedamini võistlusi, mida siis võiks põnevusega jälgida. Et ma tantsupidudeks alles noor olen, siis sooviksin seda nõiakepi abil suuremale tüdrukuile ja poistele ajaviitmiseks.

Soove oleks veel palju, kuid suur tükki ajab suu lõhki, sellepärast oleks tore, kui needki loeteldud soovid oleksid täidetavad nõiakepi abil. Kuid et nõiakeppi pole, mis neid soove täidaks, siis aitab sellestki küllalt, mis tegelikus elus võimalik on — tööst ja lõbustusist, mida õppurielu pakub.

HARRI MAISTE,
g. I kl.

Nurgakivi asetamine kooli uuele hoonele

Tänavune 28. november, meie kooli II aastapäev, tähendab meile eriti suurt pidupäeva tähtsa sündmusega — kooli tulevasele hoonele sümboolse nurgakivi asetamisega, millest võtsid osa aukülalistena ka haridusminister kol. A. Jaakson, teedeminister N. Viitak, Briti esindaja Eestis H. W. Gallienne ühes abikaasaga, haridusministri abi V. Päts ja kooliosakonna direktor V. Alttõa.

Oli jahe ja pilvine sügishommik, kui õpilased kogunesid Imanta tä-

navas asetsevasse koolimajja, et seile hoovis rivistuda ja siis ühises rongkäigus suunduda tulevase koolimaja ehitusplatsile. Enne seda toimus aga veel kontroll õpilaste riie-tuse suhtes, et hoida ära haigestumisi külmetuse tagajärjel lagedal ehitusplatsil. Sellest hädaohust tingituna ei olnud algklasside õpilased kohustatud ilmuma. Kuid siiski võis hiljem ehitusplatsil silmata väikesi kaasõppureid, kes olid oma vanemate saatel ilmunud jälgima pidulikku toimingut. Kontroll lõppenud, rivistusid õpilased hoovis. Kella veerand kaheteistkümneks oli kõik korras ja kogu õpilaspere hakkas liikuma tulevase koolimaja suunas. Kogu tee Imanta tänavast kuni ehitusplatsini oldi ülevas tujus. Kahjatseti ainult, et rongkäik pidi liikuma ilma orkestrita, mille tagajärjel oli raske „sammu hoida“.

Briti saadik hr. Gallienne tervitamas.

Nelinurkne enitusplats oli kohandatud ja dekoreeritud seal toimuvaks pidulikuks sündmuseks. Platsi tagapõhjal lehvis kolm Eesti sinimust-valget trikoloori, nende ees, piiratuna ilupuudest, asetseb kõnetool, millest ühel pool oli Tallinna Vahipataljoni orkester ja teisel — kooli lipp, hoitud kolme õpilase poolt. Istmed olid asetatud kahele poole pääteed, mis viis väravast kuni kõnetoolini. Kogu tee oli palistatud õpilastest moodustatud spaleeridega. Ehitusplatsile saabunud õpilased asetsid platsi külgedele, kuna laulukoor võttis aset orkestri lähedale asetatud pinkidele, millele meesõppurid tõusid püsti lauluettekande soodustamiseks. Muide, need pingid tekitasid pahandust, kuna vajusid pehmes liivas õpilaste raskuse all viltu ja ähvardasid ümber kukkuda. Selle hädaohu likvideerimiseks tuli mitu korda asetada pingi jalgade alla kive toeks.

Ehitusplats täitus kiiresti külalistega. Oli ilmunud Tallinna koolide direktoreid, koolitegelasi ja rohkel arvul õpilaste vanemaid ja sõpru. Täpselt kell 12 saabus tervitusmarsi helide saatel haridusminister kol. A. J a a k s o n, kelle ilmumise järel algas ka kohe pidulik toiming võimaliku talitusega. Nurgakivi õnnistamist ev.-luteri usu kommete kohaselt toimetas praost H. K u b u ja ap.-õigeusu kombe järele ülempreester N. P ä t s. Õnnistamistalitus lõppenud koraaliga, astus kõnetooli direktor P. V a a r a s k, kes pidas lühikese hoogsa kõne ja luges ette nurgakivi müüritava akti sisu.

Selle järele võttis sõna haridusminister kol. A. J a a k s o n, kes oma sõnavõttus tähendas, et selle vaimusilma ette kerkiva uue valguse- ja õhurikka koolimaja juures, mida loodame näha täielikkuses juba

Vaade külalistele.

aasta või pooleteise pärast, mõtleme me tänutundega president K. P ä t s i l e, kelle kaudu on saanud võimalikuks kõnesoleva hoone ehitamine, mis on esimene riigi poolt ehitatav koolimaja Tallinnas. Kõneleja märkis, et samuti tunnustavat tööd maja ehitamise läbiiviimiseks on teinud lastevanemate komitee esimees kindral N. R e e k.

Haridusministri kõnele järgnes hümn, mille lõppedes kol. A. J a a k s o n asetask metalltoru dokumentidega nurgakivi ja pani ühtlasi kohale ka sümbolise nurgakivi.

Esimeseks tervitajaks oli Briti esindaja H. W. Gallienne, kes soovis, et tulevane hoone saaks üheks ühendavaks sidemeks Eesti ja Briti vahel. Kõne lõppemisel kõlas inglise hümn.

Ülemlinnapea kindral J. S o o t s, kes tõi tervitusi Tallinna linnalt, rõhutas, et kuigi koolis valitseb inglise keel, seda suuremal määral valitsegu säääl aga ka eesti meel.

Järgnevana lastevanemate komitee esimees kindral N. R e e k tõi tervitusi lastevanemate komiteelt. Oma hoogsas kõnes ta tõi esile kõik kooli praeguse olukorra juures ilmnevad raskused ja puudused millistes õpilastel tuleb õppida. Kõneleja avaldas tänu kõigile, kes on aidanud selleks kaasa, et uue koolimaja saamine pole enam mägede

taga. Eriti rõhutas kindral N. Reek haridusministri sõprust meie kooliga, kes on näidanud alati lahkete vastutulelikkust koolimaja ehitusse puutuvais küsimustes. Kõneleja ettepanekul hüüti kol. A. Jaaksonile kolmekordne elagu.

Kooli tähtsaks päevaks telegraafi teel saabunud tervitused avaldas inspektor K. Ratassepp.

Aktuse lõpetas Haridusministeeriumi

kooliosakonna direktor V. Alttoa, kelle kõnele järgnes segakoori laul „Õitse, maa, ja müha, meri!“

Kiiresti tühjenes ehitusplats küllalistest, sest kogu toimingu kestel andis end tunda jahe ja niiske sügisene ilm. Lagedana ja mahajäetuna näis suur ehitusplats, kuigi mitte kauaks, sest varsti kerkivad müürid, valmib hoone...

SILVIA RÜÜTEL,
prg. III-a kl.

Mõnda Berliinist

Huvitav on kindlasti jalutuskäik Unter den Lindenil, Berliini peatänavas. See on üks laiema ja suurema liikumisega tänavaid, kus on palju mitmesuguseid ausambaid ja kujusid (nagu Blücheri, Friedrich Suure, Wilhelm I jne.), tundmatu sõduri haud, Riigiooperi maja, mitmesugused muuseumid, ka ei puudu siin pangad, suurärid ja muud avalikud asutused.

Jalutades mööda tänavat, mida palistavad viie- ja kuuekordsed majad, jõuame kuulsa Brandenburgi võiduvärava juurde. See kuulus värava võlvialune on ehitatud 1788. ja 1791. a. vahel ja jätab väga mõjuva mulje oma kunstipäraste nikerduste ja huvitava kujuga katusel.

Edasi liikudes satume täielikku looduse rüppe, kõikjal näeme puid, põõsaid, lilli ja väikesi loomi. Kui poleks neid hääletult, peagu iga sekund möödavuravaid autosid, ei saaks aru, et oled ühes Euroopa suurlinnas. Oleme sattunud Tiergarten'isse, selle külje all asetseb ka kuulus loomaaed „Zoo“.

Tiergarten on üks suuremaid ja

ilusamaid parke Berliinis. Selle pindala on umbes 640 aakrit (1 aaker umb. 140 aari), alates Brandenburgi väravast ja lõppedes Charlottenburgis. Park on kuulus oma suurepärase vanade puudega, millele vahelt vilguvad arvukad marmorist ausambad ja kujud. Ka võib sääl leida rohkesti metskitsi, jäneseid ja muid tuntud ja hädaohutuid loomi. Parki läbistavas kanalisis on lugematu hulk metsparte, musti ja valgeid luiki. Loomad ja linnud on täiesti kodunenud ja väga julged.

Samas pargis kasvab palju ilusaid lilli ja põõsaid. Üks osa pargist kannab roosiaia nime, kus kasvab üle 500 erineva roosisordi. On neid seal kõigis värvivarjundis ja suurusis, üks ilusam kui teine. Igaüks neist püüab teisi oma lõhnaga üle trumbata.

Vastandiks muule Berliinile on kahtlemata vana linnajagu, — Aleksandri plats ja selle ümbrus. Tänavad on kitsad, mõnel tänaval on veel säilinud parkettsillutis. Majad on siin enamasti kolmekordsed, kitsaste akende ja teravaharjaliste katustega. Mitmel pool majade va-

hel haigutavad pimedad ja sünged võlvialused. Käigud, mis ühendavad tänavaid, ei jäta kõige paremat muljet.

Õhtuti on Aleksandri plats vähese valgustusega, samal ajal muu Berliin otse särab reklaamide valguses. Vana linnajagu on ainuke tume laik peagu keset linna, mis muudab ta veel salapärasemaks. Kuna see linnajagu on kujunenud vaese-

mate välismaalaste linnaosaks, võib seal kohata pea kõigi rahvuste esindajaid, nii valgeid, kollaseid kui ka musti.

Aleksandri plats on mälestus vanast Berliinist ja seetõttu ka vaatamisväärne turistidele, kes Saksamaa pealinnas olles seda kindlasti külastavad. Ma usun, et eespool mainitud kohad huvitavad ka lugejat, kui ta kord satub Berliini

ENDEL KASK,

g. II kl.

Mu kauneimad hetked

On mu kauneimad hetked siis, kui viibin üksinda oma raamatute keskel.

Imelik, tunduvad nad nii armsaina, et tahaksin lahkuda neist vaid imelühikesiks momendeks, tooma värskest mu isiklikku maisesse olemusse ja vaatama neid väheseid teisi, kes on kuidagi armsaks saanud.

Jääme vahel siiski ka päris vabatahtlikult kauemaks ajaks eemale oma raamatuist. Kuid on ju see ainult neil juhtumel, kui mingi kuratlikult salakaval jõud on hakanud mässama mu aju tundmatuis urkais ning loonud mingi rumala sihiga minus kahtluse, kas on see kõik tõsi, mis leidub raamatuis. Pean siis veetma teatud osa oma ajast, et saavutada vahetut tõeks-pidamist raamatuis leiduva ilusa ja inetu kohta.

Tulen aga jälle viivu pärast tagasi nende juurde, enamasti saanud tulemusteks häis raamatuis leiduvad tõed; muidugi ju ainult selles ulatuses, kui võrd mu naeruväärselt väikesed võimed seda lubavad.

Istun siis uuesti, võibolla saja tu-

handendat korda, oma tillukese raamatukogu armsasse õhkkonda, võtan hellitades mõninga tema tekitajaist ning loen ja vaatlen armsaid kohti ja pilte neist.

Lamab mu ees laual kolm väikest raamatut. Ühel neist on maa-mehelikult lihtne, ainult suurest luust löödud välimus; lehed, millel tekst esineb, on silumata ja ulatuvad koguni kangekaelselt ettepoole lihtse valge kaane esiservast, milline asjaolu loob kuskil mu mälus meeletuletuse paljunähtud vähemusrahvuse liikmest suure Peipsi kaldalt. On viimasel ju, nagu vist juba ilma mu selle märkusetähele teada, kalduvus kanda seda teatud riide äärmist osa, mida meil peidetakse häbelikult teiste riietuse osade alla, päalpool muid. Kuid selle pisikese raamatukaane, nii siis liiga pisikese, ülemisele servale on trükitud suhteliselt suurte, aga õrnvärviliste tähtedega: **TOOME HELBED.**

Tähendab, selle raamatu sisusse on tahetud suruda kaugelt romantilisemaid ja õrnemaid kujutlusi, kui annab mu eelnev meenutus. Ja tõe-

poolest, järsku paistab, nagu oleksid need raamatu ettepoole kippuvad lehed valmis helevälgete toome helvetena liuglema täis õrna värinat ikka allapoole. Olles lehitsenud nois helbeis ja süvenenud neil leiduva lugemisse, tunnen, et mu hingeki muutub toome helbeks ja lendab, kantuna tasasest tuuleilist, tagasi aegadesse paljude aastate eest, noisse, mis sarnlevad mu isikliku elu osadena raamatus leiduvate romantiliste ridade kirjeldustega.

Ah, kuidas tahaksin nüüd ühes oma toome helbeks muutunud hingega lennata hilis-õitsvate toomede alla ja tunda langevate õrnvälgete helvete värinat!

Ohates kurval kui väike Leeni, panen raamatu käest sellise võimatuse unistamisel.

Langeb mu pilk teisele raamatule. Välimus on tolle suursugusem, aristokraatlikum. On kadunud maamehelik lihtsus ja asemele astunud keerulised kaunistuste kombinatsioonid. Keset kaant seisab majesteetlikult uljas ja vägev lindude kuningas, — kotkas. Ta seisab ühel rüütli tunnuseist — vapiga kilbil — hoides oma teraseste küünte vahel tugevat oda, ning uhkus ja viha paistavad ta sõjakast ilmeist. Milline vana vägev aristokraatlikkus asub sellel väikesel punasel raamatukaanel!

Kuski ornamentide ja kaunististe vahel leian muu hulgas raamatu pealkirja: *MACBETH, A Tragedy*. Kui kurb, et säärase suurte ja vägevate meestega juhtub ikka tragöödiad, mida kirjeldab too kõigi aegade suurim poet!

Kuid see kurbus ei suuda surmata seda vanade rüütlite ja teiste sõjameeste vägevust, mis hoovab vastu õhukeste, kuid aristokraatlike kaante vahelt. Vanade kindralite

sõjakas, aga siiski klassiliselt rahulik õhkkond, täis eneseohverdust, vahvust ja müstilisust, kannab mind kõrgemale meie tänapäeva argielu proosat. Kuid jällegi on see täies ulatuses mulle saavutamatu ja jällegi panen ohates suursuguse väikese raamatu käest.

Kolmandast raamatust on näha otsekohe vana Rooma foorumite lihtset, kuid vägevast kindlust oma avarate sammavahedega. Tugevale kalingurist kaanele on trükitud kindlate sirgjoonte vahelise tühja ruumi ülemisele äärele otsekui foorumi fassaadile vägevate tähtedega: *CAESAR: GALLIC WAR I*. Ja raamatu teise lehe siseküljel asetsebki autori, tolle võimsa roomlase pilt, õigupoolest pilt ta imestustäratavalt roomlaslikust büstist.

Milline äärmine intelligents peegeldub kuulsa sõjamehe, valitseja ja kirjaniku näoilmeist! Ta jälgiks nagu alati kustki kindlast, meile teadmatust kohast oma mõõtmatu rahuga ja suursugususega meie rumalate elu, tehes kindlaid, tarku, meie omadest kaugele etteulatuvaid järeldusi ja otsuseid. Ent ta jätab nad teadlikult avaldamata, teades, et neist mingit kasu poleks meile, temast nii võrratult madalamaile olendeile. Ja suur hulk kibedustki näib peituvat sellepärast vägeva roomlase näojoonis.

Järsku paistab, et see külm-rahulik roomlane elustub. Ta ümber on kisamas ta sõjamehed, kannatades sõjaviletsuste all: mõnel neist on raske haavad ja nad on üleni kaetud tardunud verega, mõned nälgivad, mõned on kaotanud oma varustise ja riietuse, mõned on lohutamatus kurvastuses kojujäänud perekonna pärast.

Tõuseb Caesar, väarikalt, aeglaselt, rahulikult ja kõneleb sõdurei-

le. Ta sõnadel on kummaline võim. Vaibub hädakisa, võtab maad vaikus ta sõnade kuulamiseks, sõdurid kohenduvad, koonduvad read, need omakorda korralduvad korrapäraseks sõjaväeks. Ja siis hakkab vaikus üle minema sajakaiks hüüdeiks, kilpide tärinaks, piikide välkumiseks. Need paisuvad mühisevaks mereks, täis poolehoidu oma suurele juhile, valmis järgnema tal-
le kõikjale.

Ja kui naastakse sellele järgnevalt võidukalt sõjakäigult Rooma, Caesar täis majesteetlikkust ja ilmeksimatut rahu tähelepanu keskuse-
sena triumfikäigus, keeb määratu rahvahulk tänavail ja platsidel triumfeerijate vastuvõtmiseks. Niigi võimas kohin paisub, paisub üheks võimsaks müristamiseks: „Ave, Caesar, victor, imperator!“

Teab aga Caesar, et see sõjakäik pole olnud veel kogu ta eesmärk. Jõudnud koju, istub suur sõjamees,

Lipuvalvurid ühes lipuga.

kindluse, rahu ja intelligent-
suse eeskuju, suure marmorlaua taha ja algab oma kuulsaid ülestähendusi tulevastele põlvedele. Alustab ta suurte ja metsikute võitluste juttu külma teadlikkuse ja analüüsivõimega: „Gallia est omnis divisa in partes tres...“

Kas leidub veel kunagi võrdkuju tollele imetlusväärsele roomlasele?

Oo, raamatud, milliseid kõikeharravaid mõtteid võite te äratada minus!

R. VELLERIND,
algk. IV kl.

Sügis

Meil käes on jälle sügiskuud
Ja lehtedeta seisvad puud.
Kõik laululinnud kadunud,
Ja lillekesed närtsinud.

Ju põhjatuuled puhuvad,
Ja külmad vihmad sajavad.
Ka meie sõber, päikene,
Läin'd pilve taha varjule.

Me suvelõbud, mererand
On ammu juba ununud.
Nüüd koolis tuleb õppida
ja tarkust aina koguda.

AINO KÜTTIS,
prg. V-b kl.

Pääsuke

Pääsuke kõrgele lendas,
säravas päikese kullas.
Liugles ja laskus siis aasale taas,
kajas ta laulust nü mets kui ka aas.
Vidiit, vidiit, vidiit!

Lendamas tuhandeid linde,
veetes nii hommikutunde,
pääsuke ühines nendega siis,
kõlas ta suust suve ilusaim viis.

Vidiit, vidiit, vidiit!
Pääsuke armas, sa väike,
oled mu õnnepäike,
sinine taevas, su rõõm ja su hääl,
kõrgel siis viibin ma pilvede pääl.
Vidiit, vidiit, vidiit!

Vana kapten

Sügisõõ laotab oma halle tiibu üle rullava mere. Laine tõuseb laine järel, kohisedes, mühisedes; paiskudes kõrgele, taas jälle vajudes sügavusse.

Tuul kisub üle laotuse tormavaid pilvekangaid ribadeks, väikesteks narmasteks, tükikesteks, koob neist taas uusi kangaid, suuri, väikesi, kujult ning värvilt erinevaid; siis tormab võidurõõmutsevalt üle ulapa¹⁾, vingudes, uludes, hämmeldunud mere üle irvitades; siia-sinna hälbides²⁾, ekseldes, märkab kauguses midagi siluetisarnast, ehamääraste äärjoontega, mis osutub tormiga võitlevaks ja tihtunult raivavaks³⁾ purjekaks, mis kangekaelselt püüab saavutada oma sihti, kalasadamat väikeses lahekeses Viru rannikul

Tuul, too kergemeelne laps, kes enda lõbuks paneb mere mässama, et hukutada laevu ja inimelusid, nüüd hoomates kodusadama poole tõttavat brikki, tormab skvallina⁴⁾ viimase kallale: paiskab laine laine järele üle parda; müristab, ragistab purjedes, vantides, rebib ning sikutab neid kui meeletu; siis asub daavetitel⁵⁾ rippuva paadi kallale, rebib sellelt presentkatte, kannab selle kaugele merele; vaatab veel eemalduvat laeva, otsustades, et küsis-oleva briki meeskond veel samal ööl peab olema väisangul Neptuni, merekuninga man; ja siis ta tormab üle ulapa uusi ohvreid otsima.

1) lai veeväli, veeseljang.

2) teelt kõrvale eksides.

3) teed tegema kustki läbi.

4) tuulepagi, kange tuulehoog.

5) vahendid paadi veest väljatõsimiseks.

Kuid surmale määratud laevuke nõngelt⁶⁾ ponnistudes raivab kodusadama poole. Meeskond täidab eeskujulikult oma ülesandeid: kes tüüril, kes masinaruumis, kes tekil.

Üleval komandosillal seisab kapten, pikemat kasvu mees, habestunud näoga, jagades käsklusi teadmisesega, et tema meelekindlusest võib sõltuv olla terve laeva ja meeskonna elu.

Ta on juba eakas mees, umbes aastat kuuskümmend viis rõhub ta laia tugevat turja; aga ta seisab püstipäi, juhtides laeva, selle asemel et puhata kodus ahju taga ja masseerida vanadusest valutavaid liikmeid.

Ta jagab käsklusi, kuid ta mõtted raivavad mööda maailma meresid läbi aastakümnete.

Imelik, kui surm malnitseb⁷⁾ inimest, siis mõõduvad filmina silmade eest ulustuse põue vajunud päevad, kuud ja aastad — nii ka vanal kaptenil.

See oli neljapäeva õhtul umbes viiskümmend aastat tagasi, kui ta noore poisina, matkides⁸⁾ isa ja taavu,⁹⁾ kes olid merikud,¹⁰⁾ ja järgides oma südamehäälele, mis soostistas kauneid sõnu meremehe elu võludest, seiklustest tundmatuil randadel kesk võoraid inimesi, haaras juba varem salaja kokkupandud pambukese ning hiilis nähtamatuna kõigist kodustest piki randa kalasadama poole, kus ronis purjekale,

6) kangekaelselt.

7) juures olema.

8) järele tegema.

9) vanaisa.

10) meremees.

mis pidi teda viima vastu tundmatule tulevikule.

Nõnda ta astus meriku raskele eluteele...

Nooruse rahutult pulbitsev veri ei annud talle rahu: ta tormas mõrgava orkaanina mööda maailmameresid. Päikese seniidi all palavas troopikas, Gröönimaa pilkases pimeduses keset lõputuid sinetavaid jäälagendikke ja keset polaarfaunat¹¹⁾ — seal seikles ning rändas ta sihitult, leidmata rahuldust oma menetelust.¹²⁾

Ta ei rahuldunud ainult mereküündmisest — ei, ta seikles ka maitsej:13) vallutas mäeharjasid, igilumiseid päikeses säravaid ja hiilgavaid, kulges kõrbesid; ikka edasi kandis teda ta rahuta seikleja veri, kuni...

...jah, kuni ta kohtas Arabellat, rahaka inglise lordi tütart.

Tuli see, millele laulikud pühendasid ditürambe: armastus.

Järgnes aeg, mille kohta juba vanad roomlased ütlesid: „Amor vincit omnia.“¹⁴⁾

Pärast pöörast tormamist ta muutus paikseks, asudes vana lordi sekretäri kohale, millise teenistuse talle muretses Arabella.

Temast sai džentlmen, tänu oma leivaisale ja viimase tütrele, kes võimaldasid talle sissepääsu inglise aristokraatlikesse ringidesse. Temast, vilajast¹⁵⁾ Põhja pojast, kes oli sirgunud mehiks viletsas meriku kodus kivisel Viru rannal, sai üllast sost sündinud inglise aristokraatide lemmik.

11) nabamaaloomastik.

12) teoviis.

13) maad mööda, maismaal.

14) „Armastus võidab kõik.“

15) pikk ning sihvakas.

Ta veetis koos Arabellaga palju õnnelikke päevi, kuni tuli katastroof: Arabella abiellus perekonna ühisel otsusel prantsuse-itaalia soost aadlikuga.

Tuli pulmapäev. Ta jälgis lõhki-kistud südamega, kuidas ta kalliu sammus altari ette mitte temaga, nagu ta oli lootnud salaja, — ei, vaid lõunamaa suurnikuga.

Oh teda rumalat, et ta julges loota, et tast võib kunagi saada Arabella mees! Kas ta tõesti unustas seisuslikud vaheseinad, mis neid eraldasid?

Kes oli tema? — Tundmatu noorur vaesest merikukodust, kes oli pääsenud seltskonda vaid kuulsa lordi armust — see oli tema!

Ta seisis kiriku ukse man — pisar veeres palgele, suur palav pisar — ja siis ta lahkus vaikselt, kadus murest murtuna. Kuigi ta oli meeletus: ca ira, ca ira, les aristocrates à la lanterne¹⁶⁾ — nagu laulsid prantsuse revolutsionäärid, ta ei suutnud ometi midagi oma õnnetuse põhjustajate vastu ette võtta: ta oli selleks liiga nõrk.

Õhtul võis hoomata halva kuulsusega sadamakõrtsis lärmavat härrasmeest, kes jõi meeletuseni, jõi seni, kuni ta heiedeti tänavarents-lisse purujoobnuna, purukskistud riietega, laubal sügav verenire.

Nõnda algas ta langus...

Tihti nähti teda joomas kõige hullemais urkais, habestunud näoga vanas rebestunud frakis. Ta jõi, et unustada, aga ta ei suutnud unustada oma armsamat.

Ta teadis, et Arabella oleks saanud tema naiseks ja et nad oleksid elanud õnnelikult, kui poleks olnud seisuslikke vaheseinu, mis tõusevad ületamatu müürina inimeste vahele, laskmata neid läheneda üksteisele armastuses ja truuduses.

Ta oli suutnud endale muretseda, tänu isiklikule vaimumalnidusele¹⁶⁾ ja meelekindlusele ning lordi toetusele kindla seltskondliku positsiooni. Tal oli palju sõpru, teda austati, aga kui tuli küsimusse aristokraatiase kuuluva nei u naimine, siis küsiti: „Millisest seisusest sa oled.“ Mis pidi ta vastama, tema, kes oli vaid vaese eesti meriku poeg? Ühiskondlik ülekohus hävitas tahtejõulise mehe, muutes viimase joodikuks, pätiks, ühiskonda kõlbmatuks isikuks, kelle pääle kõik vaatavad põlastusega.

See juhtus õhtul sadamakõrtsis, kus tekkis kaklus joobnute vahel. Sellesse tülisse tõmmati ka tema kaasa.

Lendasid toolid, pudelid, klaasid purunesid aknad, lauad, välkusid pussid, paukusid revolvr id — ja sää l see juhtuski, mis pidi tulema määratuna halastamatu saatuse poolt: ta sai jalast haavata kuuli läbi.

Ärgates ta leidis end väikesest toast, kus askeldas noor nei u, kõrtsmiku tütar, kes oli võtnud tema eest hoolitsemise enda pääle. Ta pidi ühtesoodu mitu nädalat voodis lebama. Kui ta sää lt lõpuks taas paranenuna tõusis, siis ta vä limus oli tõesti hirmutekitav, sest ta oli haiguse kestes pööraselt laihtunud.

Kuid ta oli nüüd paranenud ka teistest haigusest: kurvastusest Arabella järele. Kõrtsmiku tütre leebe malnidus¹⁷⁾ pakkus talle uut elujõudu: tast sai taas inimene, Ununes kõik hingevaev. Agnese, nii oli kõrtsmiku tütre nimi, alatise st rõõms meel hävitas kõik muremõtted.

Ta sai väikesepalgalise koha sa-

16) „vaimujuuresolek“, meelekindlus, külmaveresus.

17) juuresolek.

damaladudes, kuid sellest jätkus, et ta võis koos Agnese ga alustada vähenõudlikku elu.

Kuid nad ei saanud kaua oma õnne maitsta. Saat us ei tahtnud, et nad oleksid õnnelikud: ilusad kevadhommikul suri Agnes autora taste all — ja seda autot juhtis mees, kes oli juba kord varem hävitanud ta eluõnne, prantsuse-itaalia aadlik, kes oli kosinud Arabella.

Juba teist korda purustas see mees tema eluõnne. Kas oli see saat us või juhus?

Ta seisis jälle oma õnne varemeil. Kuid nüüd ei kaotanud ta enam oma vaimumalniduset, vaid otsustas ündekindlalt¹⁸⁾ neimata¹⁹⁾ oma õnnetuste põhjustajale, prantsuse-itaalia aadlikule, Arabella mehele.

Masendatult seisis ta oma kaasa haul. Pärast lihtse matusetalituse lõppu ta lahkus vaikselt kalmistult.

Temast asi taas rahutu rändaja, kes seigeldes kulges maailmameresid, peirides²⁰⁾ hääd ja halba lõunamerede maheda passaadi sulnis embuses või Põhjala vette karmis talveõös, jahtides ning kütides hülgeid, merielevante, vaalu ja jääkarusid. Ta reenas läbi hurrikanide²¹⁾, taifuunide, orkaanide, tornaadode, skvallide, ise viimastele sarnastudes; sivitades,²²⁾ ennetades²³⁾ võõraid laevu oma väikesel brikil, mis oli langenud ta haldusse kuski väikeses Hiina pordus oksjonil.

Ta merikuuks kasvas ja suurenens ja laienes üle suurte vete, tungides ning raivates sadamaisse

18) kordaminekuks kindlalt.

19) kätte mak s ma.

20) kogema.

21) orkaan, raj u.

22) (millestki) mööda jõudma, [sõitma, purjetama].

23) ette jõudma.

ja portudesse, ning isegi sisemaa sügavusisse.

Kuid ta ei unustanud ka oma kättemaksu: ta otsis kõikjalt, kuigi tagajärjetult, oma õnnetu saatuse põhjustajat, Arabella meest.

Lõpuks ta kuulis, et otsitav koos naisega oli langenud Indias amokijooksja käe läbi. Tema aga tormas hullununa mööda maailma kuni tänaseni.

Siin ta nüüd seisab püstipäi komandosillal, horisondil eklevate silmadega.

Tuul vingub, ulub, uut ohvrit leidmata taas tõttab nõnge briki manu; paiskab rulluvad lained üle viimase, ikka suuremad, kõrgemad, tugevamad, võimsamad.

Ja siis... raksatus... praksatus...

tuule vingumine, kohisemine... lainete mühisev laul... irrutatud²⁴⁾ laevaplankude armetu vingumine... vallapäsenud laadungi ragin rõõlas...²⁵⁾ tuule kähisev naer...

... ja siis tõusevad lained, veel suuremad ja võimsamad kui nende eelkäijad, moodustavad põhjatu sügaviku, kuristikku, millesse matavad briki koos kapteni ja meeskonnaga.

Täidetud on tuule tóotus: pole veel möödunud öö, kui nad leivad lahke vastuvõtu mere kuninga Neptuni man...

... aga tuul tormab võiduröömutsevalt üle rullava ulapa, tundes rõõmu oma menestlusest ning irvitades, luksudes, vingudes, uludes läbilõikav-heledalt...

02. 12. 38.

HELJO ERNESAKS ja ELO PARLO,
prg. III-a kl.

Meie ekskursioon Pakerorti ja Pakri

Oli ilus hommik, kui hüppasin voodist ja hakkasin riietuma, ise sellejuures heites ärevaid pilke kellele. Jõudnud oli ju see ammuoodatud päev, millal pidime minema ekskursioonile.

Peaaegu joostes tõttasin koolimajja Imanta tänavasse, kuhu juba palju õpilasi oli kogunenud. Ühinesin nendega ja vesteldes kadus aeg ruttu. Peagi tulid õpetajad ja me sammusime Vene turule, kus istusime omnibustesse. Kuna meie omnibuses oli laulmisõpetaja, siis laulsime kogu tee.

Peagi jõudsimme Rannamõisa, kus käisime kaldalt alla vaatamas. Kui ilus seal oli, seda ei oska ma kirjeldada. Kahju, et peatusime seal ainult vähe aega.

Järgmine peatus oli Keila-Joal, kus suurt ja toredat parki vaatasime. Käisime ka karu Jüri vaatamas. See oli tore pruun loomake, kes väga magusat armastas. Andsime talle kompvekke, kuid sellele vaatamata ajas ta meile mitu korda hirmu pääle, hakates mõmisema. Kose ligidal oli veel kalakasvandus, see pakkus mulle aga vähe huvitavat.

Ene Pakrit olime ka Pakerordis. Sääli oli tuletorn. Alguses läks üles II-b klass. Meie mängisime niikaua palli, ronisime ja kõikusime ratasatel ning korjasime kullerkuppe. Eriti palju oli sääli just kullerkuppe.

²⁴⁾ lahti kistud (millegi küljest).

²⁵⁾ laeva laadungiruum, panipaik.

Kui II-b klass tuli tagasi, läksime meie. Oh, sa taevas, küll oli see aga üks roimmine. Oli see aga üks treppide rägastik, nii et pani pea pööritama, kui üles vaatasin. Viimaks ometi avanes pääle seda pikka roimimist avaram väljavaade. Minemine oli küll vaevaline, aga tasus end täiesti.

Siin ülal olid mõned masinad ja selle ruumi ümber oli rõdu, kust nägi kaugele. Siit nägi talusid, viljapõlde, all mängivaid lapsi ja omnibusid, mis olid kui punased ning valgete plakatitega vihud. Lapsed olid imetaolised kirbutaolised olen did sääl all ja mets paistis natuke paksem rohust. Talud olid kui tikutoosid ja viljapõllud mitmelaigulised. Alla tulles lugesime ka treppi astmed. Saime kakssada kuuskümmend. Nüüd läksid poisid ja meie korjasime nurmenukke.

Varsti algas edasisiõit Paldiski sadamasse, kust kohe läksime mootorpaatidesse. Neid oli neli. Mõned ei tahtnud kaasa sõita. Ühes teistega jäi ka prl. Vesterblom maale. Oli see aga tore sõit! Tuul vihises kõrvus ning lained pritsisid palitud märjaks. Pool tundi sõitu möödus kiiresti. Esimene mulje Pakrist oli, et see on lage ning paljas. Ainult üks rootsi küla oli sellel kehval maal. Rändasime mööda randa edasi ning varsti jagunesime kaheks grupiks. Üks läks mööda randa edasi ja teine sisemaale. Olin sisemaale minejate hulgas hr. Küti juhatusel. Maastik polnud midagi väärt, aga saime varsti maanteetele, kus ühelspool ääres oli natuke lehtpuumetsa. Pakri saare põllud olid väga

kehvad. Muud peagu polnud, kui ainult kivid. Paekihid olid ranna äärest hästi näha. Mõnes kohas olid kihid kas rohkem lõuna või põhja poole lāngus. Pollumehe pääsissetulek on Pakril kalapüük. Kalu viiakse Paldiskisse. Eriti huvitav oli ka taimestik. Leidsime mõned väga huvitavad taimed.

Korjasime ka piibehti, nende lõhnavaid kellukesi, mida siin oli palju. Tegime pajukoorest vilesid, ning poisid valmistasid veel suuri sarvi, mis tegid aina tööt ja tööt. Kõige paremini oli see sarv välja tulnud Loidul.

Tagasimineki oli üksluine. Kõiki ootasid, millal saavad sadamasse, sest jalad olid väga väsinud. Külas vaatasime veel üht vasikat, kes ilusasti määgis ja toredasti kepsu löi. Tagasisõit oli tore. Laulsime terve tee. Sadams ootasid meid juba teised, kes kahetsesid, et ei tulnud kaasa.

Koduteel käisime veel Vasalemma marmorikaevanduses, Madise kirikus ja Padise kloostriis. Oligi juba aeg mõtelda linnajõudmisele. Päike hakkas vajuma juba metsatuka taha, kui eemalt paistsid Tallinna tornid. Kiirel sõidul möödusime paljudest ilusatest paikadest, heitsin veel viimase pilgu õhtupäikeses säravale merele ja olimegi ületanud linna piiri. Tundsin, nagu hakkaks tuju langema, sest mõtlesin järgenvatele kooli lõpppäevadele, kuid nähes teiste rõõmsaid nägusid, haarasin minagi parema tujuka oma lillekimbu ja tõttasin koju.

Teaduslik vaim ja meetodid on meie kõige kallimaks varanduseks. Teaduse rikkusest oleme välja valinud teatud osad.

Alexis Carrel.

TIIU REEK,
algk. IV kl.

*Aike*se õhtu metsas

Aike toob alati kaasa midagi kohutavat, millest tahan jutustada.

Juba nädal nädala järel on valitsenud maa pääl põrgu. Rohi närtsis ja turbasool põles virn lõigatud turvast. Alles hommikul oli õhk veel natuke selgem, sest tuulevana puhus õrnalt suitsu laiali. Nüüd oli tuulevana läinud. Suitsusse olid mets ja heinamaad mattunud. Rahvas teadis rääkida, et maailma lõpp on tulemas. Üks vanaeit teadis rääkida, et põrgukatel säääl põlevat. Oli veel videvik, kui läksime turbasood vaatama. Turbasooni oli kaks kilomeetrit. Sinna viis tee läbi metsa. Juba kodus märkasid looduses muutust. Rohutirtsud saagisid, nagu saed, viilid. Harakas kädistas, nagu oleks tal käbi kurgus. Metsahiiglasel vaikisid kurjakuulutavalt. Varesed, kes muidu alati rakkusid, vaikisid nüüd. Õhk oli sumbumund ja raske.

Juba poolel teel tulid üle metsa tuulevana esimene poeg tuulepuhang ja tormieit ise. Nad sasisid hõbepajusid, tormasid üle maantee, tantsisid tolmukeerises, kadusid

uludes ja vingudes metsa, jättes kaebama rohukõrred ja lilled. Vana paju kummardus veel kord ja ohverdas tuulele oma lehti. Noor kuuseke oigas raskesti ja blond vahtrapoju nuuksus haledasti.

Juba langes esimesi piisku. Taevast muutus halliks. Pilved läksid kaklema ja Isa käratas nende pääle. Taevasse ilmusid välgujooned, kirjutades sinna Isa kümme käsku. Kõik puud kummardusid värisedes. Isa taples kurja rahvaga, kes teinud kurja andeks palumata. Sel ajal voolas taevast sooja vihma, vaestele joogivett.

Peagi kadus hall kate taevast. Vihmapärlid hiilgasid maas. Sõnajalad särasid uhkelt. Puudelt tilkus veel vett. Tolmu polnud enam. Värske, puhas ja kosutav oli õhk, mis segunes lõhnadega. Soo ei põlenud enam. Ainult metsatalusse oli välk löönud, surmates kaks lehma ja õuekoera Polla, kes olnud külas kõige kurjem koer.

Seepärast oligi loodus suikunud vaikusse.

KARMEN ROOTH,
algk. II kl.

Minu lind

Ühel päeval, õega õues mängides, leidsin ühe vigase linnu. Linnu jalga oli seotud niiditükk, mis takistas tal liikumist. Võtsin ta õrnalt kätte ja silitasin ta siidpehmet selga. Siis viisime ta tuppa. Ühte karpi. Karpi panime ka veidi vatti, tangu, jooginõu veega ning leivaraasukesi. Linnu nimeks panime Mai. Meie lind kodunes peagi. Vars-

ti võis ta juba longates käia. Ühel päeval koolist koju jõudnud, leidsin linnukese surnuna.

Siis läksin aeda samasse kohta, kust ma ta leidsin, ja kaevasin augu. Läksin tuppa ja võtsin linnu õrnalt kätte ning panin ta auku. Kaunistasin haura kirjude sügislilledega. Nüüd puhkab minu linnuke hauas, nähes kõige liusamat und.

Riik, sport ja ühiskond

(Mõttevahetuse korras).

Ükski rahvas ei ole ajaloo keerises püsima jäänud muidu, kui teda pole kandnud tugevad aated ja inimeste paindumatu selgroog. Rahvas, kes elada tahab, ja riik, kes püsida tahab, peab enesele seadma esimeseks ülesandeks teiste hulgas selle, et tal oleks kodanike, kel on iseteadvust ja julgust, tahtejõudu ja püüdu olla ja edasi minna. Eesti minevik on olnud võitlusrohke: nooremale põlvele on Vabadussõda ajalugu, keskmisele ja vanemale põlvele aga värskel mälestus. Varemle ja tuhandeid kannatusi jutustada võivale maale rajati kauris ja uhke kodu. Siis tihti üks mees läks kümne vastu, ta ei kartnud ega väsinud. Ta teadis, et kaalul oli rahva au ja kodumaa saatus!

Tänapäeva sündmused näitavad, et maailm on veel kaugel igavesest rahust. Jälle võivad tulla sündmused ja momendid, kus otsustajaks saab rahva võitlusvaim ja tublidus. Ja ehkki meie eestlased ei taha võitlust kui niisugust, sest tahame elada rahus iga rahvaga, olgu see siis lähedal või kaugel, ometi peame ka meie olema valmis ja valvel. Vabadussõja-aegne julge ja otsustusvõimeline meelsus peab elama igavesti edasi. Parimaks abinõuks teiste keskel on kehaline kasvatus, sport, mis võimalusi annab kasvatada noortest tugevaid, selgesilmalisi ja julgeid inimesi; ühe sõnaga just selliseid, milliseid vajab igavesti püsida tahtev riik. Seepärast on tähtis, et kehaline kasvatus rakendataks rahva tubliduse ja iseteadvuse arendamise teenis-

tusse. Iga Eesti naine ja Eesti mees tuleb võita spordile! See olgu meie spordi tuleviku kohustuseks.

Tugeva riigi võimas tugi on kehaliselt ja vaimselt arenenud kodanik, s. o. nende sõnade täiuslikemas mõttes — ideaalne spordiinimene. Niihästi oleviku riigi kaitsel kui ka tuleviku terve ja tugeva inimitõu kujundamisel ei saa eitada sportlast, vaid teda peab asetama eelistatud seisukohale. Jõuliste ja mõistuslike inimeste maailm, mis on vaba rahvaid aheldavaist kitsarinnalistsist vaateist, on sportliku liikumise lõppsiht. Poliitilised tormid võivad ühiskonda vapustada ja pöörata hinnanguid pää pääle. Spordi põhiolemus aga ei kao, ainult teatav progresseerumine võib esineda. Kehakultuur pole ega tohigi olla üksikute inimgruppide harrastus, ei, ta on endale võitnud niisama tähtsa seisukoha kui usk või rahvamajandus. Sport on saanud 20. s. üheks vägevaimaks eluavalduseks, sajandi iseloomustajaks ja nagu veendunud spordiprohvetid väidavad, uue ja parema eepohhi kuulutajaks.

Eriti kiihkesti tungivad mõned ebasõbralikud spordiarvustajad rekordspordi kallale. Kuid rekordspordisport on spordiliikumises ja kehalises kasvatuses vältimatu. Rekordspordisport on see, mis ära määrab spordi suuruse ja jõu, näitab inimlike võimete väljaarendamise võimalusi ja sütitab noortes võistlustuld. Kui spordil poleks resultaate, paljutähendavaid numbreid, võidutunnuseid, millest siis tuletaks võistlusvaim ja edasisportimise tahe? Kuiv teadmine, et kui ma seda öda ku-

hugi ettepoole heidan, seda tugevamaks mu käsivars muutub, ütleb vähe. Niisugust tegevust võiksime võrrelda ekskursiooniga, mis ette võetakse kaunitesse kohtadesse kottpimedas; et siin on nii kena, imekena, aga ärge näha püüdke, siis te tahate homme veel rohkem ja veel kaunimaid kohti näha!

Ei, rekordsport on tarviline ja ta jääb püsima niikauaks, kuni sportitakse, s. t. igaveseks ajaks.

Saavutus kui niisugune omab meie päevil määrava tähtsuse. Saavutus tegelikus elus eesmärgiks püstitatuna omab enam eetilist väärtust kui pimesi edasikobamine. Saavutus kui eesmärk, ja saavutus

kui tegelikkus, need kaks sammu-
vad käsikäes ka reaalelus.

Ja mida ütelda kokkuvõtlikult kõige eeltoodu kohta? Ei muud kui, et terutagem südamesse mõte, et õige kehaline kasvatus on meie rahva elu-küsimus, ta on meie kodumaa parema tuleviku küsimus. Eesti töötav ja uusi väärtusi loov vaim leiab ikka enam ja enam ülemaailmaliist tunnustamist. Püüame siis ühiselt seda eesti rahva suurt vaimuvalgust arendada ikka edasi ja edasi. Tähtsaim samm selles arendamistöös on see, et anname talle kauni ja terve kodu: keha on vaimu korter; selles teadmises kasvatagem endid ja teisi kodumaa kasuks ja auks!

„ABITURIENDID“,
g. II kl.

Meie klass

See on see viimane, nn. eelabiturientide klass. Tähendab, me oleme viimase klassi õpilased, kuid koolireformi tõttu mitte lõpetajad. Mõned õpetajad väidavad, et me ei andvatki abiturientide mõõtu välja, kuid see jääb siiski igaühe enese otsustada. Alljärgnev ülevaade meie klassi õpilasist aitab ehk selleks ka veidike kaasa, kuna see pole üksikisiku arvamus, vaid kogu klassi koostöö vili.

1. Blond tütarlaps, kelle uinstus on universiteet ja kes seepärast viimasel ajal on ka õppima hakanud, olgugi et tal mõnes aines siiski „ei vea“. Harrastab üliväga kinos- ja teatriskäimist; armastab muusikat ja maise vara kogumist. Muide, keskpärane õpilane.

2. Tagasihoidlik tütarlaps, kes huvitub matemaatikast ja füüsikast ning vabal ajal praktiseerib koka-

kunsti. Armastab vahel seda eestlastele nii iseloomustavat jonnimist, olgugi et kulmujoon meenutab hiinlast.

3. Endassesüvenenud noormees, arvatavasti Kerese järglane. Muidu keskmiste teadmistega õpilane, kuid *th* hääldamine inglise keeles näib olevat ületamatu raskus.

4. Noorhärä, kes hõljub vaid kõrgeimais sfääres. Pähe mahub vaid lennuasjandus ja üks „äravalitu“. Pigemini näeks teda juba hõljumas taeva all, kui istumas koolipingis. Sellest ta unistab isegi vist juba. Teeb ka klassis vahel vihupaberitega ja kriiditükkidega oma „Fliege ei'd“. Jah, see „Fliegerei“ põhjustas kahjuks läbilendamist mitmes aines.

5. Vaikne tütarlaps, kuid hädal-
dab alati oma numbritega, olgugi et teiste hädast ei huvitu. Vahel

tunneb lõbu „teiste põhjaajamisest“, nagu räägitakse, aga mine tea!

6. Noormees, kes püüab kõik teha, et vaid õppimisega oleks korras. Aga keeled näivad olevat mehe mõistusele vastuvõetamatud. Jutukas ja sõbralik seltsimees.

7. Igat-pidi *self-made-man*. Omab soliidseid teadmisi iga alal. Eriti hiilgab inglise keeles ja ladina keel arvatakse tal olevat kodune keel. Kurdab, et õppiv noorsugu loeb alaväärtuslikku kirjandust ja soovitab poistele siirduda rekordspordist plastikale! Kaasõppurite saatusest palju ei hooli, produtseerib vaid üleolevat naeratust, mis näib väljendavat: „Mis olete ka teie, needsinased lollikesed, minu kõrval!“

8. Väike poiss, kuid ajab alati hirmus tarka ja asjalikku juttu. Ainult siis on hirmus õnnetu näoga, kui õpetajad teda küsivad, sest need sõnad ei taha ju kuidagi suust välja tulla.

9. Noormees, kes ei arvesta elementaarteadmisi. Pole teada, millega tegeleb peale õppimise. Muidu väike poiss, aga siiski armastab mõnikord lajutada.

10. Vasksete lakkidega tütarlaps, kes elatab end pidevalt õppetükkide pähetuupimisest. Eriti põhjalikult süveneb käsiteldavasse ainesse usuõpetuse tunnis. Pärast kooli lõpetamist abiellub vist õnnelikult.

11. Esimesel pilgul näib olevat tagasihoidlik tütarlaps igapidi. Pike-maajalisel koosviibimisel võib veenduda, et koor on liigagi tagasihoidlik tuuma kandja. Omab kadestamisväärt tahtejõu ja edasipüüdlikkuse. Rühib raamatujüngrite esirinnas ega hõia küünalt vaka all, vaid aitab ka hädalisi.

12. Tütarlaps, kes pühendub õppimisele, kuid millegipärast salgab

seda. I veerandil oli paremuselt teine klassis. Omab võrdlemisi meeldiva kuju ja pisut ka toda „elusädet“. Toimetab tõsiseid asju lõbusa sildi all, kuid vahel pole kaugel „vesistamisest“, kui mõne soovitud nelja asemel saabub ümmargune kolm.

13. Pikk blondiin, stoilise rahuga. Närveerimist ei tunnusta, vaid rahustab ka kaaslasid paljutähendava käeviipega: „Moritz, ära ärritu!“ Vahel siiski juhtub, et õpetaja kutsub korrale, millisele nähtele ta reageerib: „Keep smiling.“

14. See on härra, kes poksib, tantsib, kurameerib ja teeb kõik, välja arvatud õppimine. Räägib araabia ja ei tea mis keeli, kuid muidugi eesti keeles. Igatahes suure tulevikuga noormees.

15. Pruunisilmaline tütarlaps, kes pahandub, kui kiputakse pärima klassitöö numbrit, mis juhuslikult oli alla nelja. Usaldab vaid oma järjekordset sõbratari, teiste eksisteerimine pole tähtis. Inimene, kelle soojad silmad on vastuolus tema isikust hoovava külma ükskõiksusega. Üks paremaid õpilasi klassis.

16. Noormees, kellele teeb maailma elu vaid nalja. Kuigi ta vahel räägib päris tõsiseid asju, võetakse seda siiski naljana. Vaidleb mõnikord õpetajatega ja küsib, millise hinde saab tegemata töö eest.

17. Ilusaim ja andekaim tütarlaps klassis. Omab õnne, temperamenti ja andeid ning laiskustki vist natukene. Hiilgab inglise keeles, kuid ordinaat ja abtsiss ei taha pähe mahtuda.

18. Tütarlaps, kes jääb truuks põhimõttele: „Keep smiling.“ Meeldivate põselohukestega neiu, kes ütleb kõik ainult hääst südamest, isegi teravusi mõnikord. Harustab spikreid teha ja neid siis

klassitööde vahele unustada. Naerata, otsekohene ja pisut naiivne kamraad.

19. Ainuke noormees klassis, kes laulab tenorit. Laulab siis ka nii, et lubi variseb laest alla. Eri ülesandeks veel õppeabinõude kohaletoi-metamine. Hädas jällegi keeltega.

20. Tütarlaps, kes astub läbi elu tanstsiskleval sammul. Evib tantsu-tari kalduvusi — on pisike paind-uv ja graatsiline ning mis pääasi: oskab vaadata silmanurgast. Ei ole kaugel ka näitlejatar karjäär-ist, sest oskab end parajal ajal peita „näo“ taha ega lase teistel pilku heita oma tõelisesse sisemusse.

21. Tähtis tegelane — klassiva-nem. Eelistab keha vaimule. Viima-

sel ajal käib tülpinud näoga ringi ja lööb kõigele käega. Lubab ameti maha panna. Ladina keele tunnis tavatseb end väljendada vaid ladina keeles, tehes ainult siis teisiti, kui ei leia õiget lehte. Mine saa aru nende suurte meeste tujudest!

22. Tütarlaps, kes omab tunduvalt slaavi temperamenti. Sammub läbi elu naerusui ja püüab hajutada ka teiste murepilvi, kuigi tal selleks palju aega ei jätku, sest tal on alati nii palju tegemist ja jooksmist. Teeb nalja ja naerab ise alati kõige rohkem. Kannab häid sukki jalas ja lõbusaid mõtteid pääs.

23. Brünett, mehise häälega noor-mees, kes elab kaunis omaette ja kellest palju ei teata.

GEORG T.,
prg. III-b kl.

„Spordipalavik“

Maailmas on mitut liiki haigusi ja üks nendest, nimelt „spordipala-vik“, haarab hulgaldaselt meie ümb-ruskonna poisse. Teadlased pole se-da „haigust“ veel uurinud, kuid ta näib olevat nakkav, ja enne kui ma aru sain, olin minagi „palavikus“. Ja kõige imelikum on see, et „hai-ge“ ei taha sugugi terveks saada. Poisid sportisid vahetpidamata, ja selles see pahe seisiski, sest spor-tida võib, aga mitte nii, et sellest on rohkem halba kui head. See-kord kaķus aga „palavik“ ruttu ja õige juhusliku „arstimi“ tõttu.

Koht, kus meie sportisime, oli tühi krunt, mida piirasid kolmest küljest naabrite aiad, kuna tänava pool aeda ei olnud. Krundid olid meil jooksurajad ja hüppe- ning heitekohad, mis mõndagi soovida jätsid, kuid meie olime nendega

rahul ja aina sportisime. Kuna mind ka „palavik“ oli haaranud, siis võis mind sääl tihti näha.

Ühel päeval, kui mul jooksud ja hüpped olid sooritatud, hakkasin oda viskama. Odaviske koht oli röö-biti kõrvalkrundi planguga ja lähe-dal ei olnud ühtegi jooksurada ega hüppekohta, nii et visata võis jul-gesti. Ja juba teise viskega purus-tasin senise rekordi. Siis valmistu-sin kolmanda viske vastu, et veel kaugemale visata. Hoog tuli hää ja vise veel parem, kuid suure hoo-ga kaldus käsi kõrvale ja oda len-das üle aia! Mu süda lõi enne hulga ülearuseid hoope, kui aia tagant kostis tume mürts ja siis praksatus. Esimesest ehmatuses toibununa ron-nisin ühes lähedal olevate poistega plangu otsa ja nägin, et oda oli lennanud pesupalisse ja selles ole-

vasse pesusse, ning kokkupõrke hoost purunenud. Kui õue tulnud pesunaine nägi, mis oli juhtunud, no küll me siis saime alles pra-gada! Peremeeski tuli õue ja siis andsime jalgadele valu. Hiljem tuli mul aga rikutud pesu ja katkine

oda välja maksta. Sportimise tuju oli aga meil kadunud ja oda pole ma sest ajast saadik ka enam heit-nud. Nüüd tõukan ma vahel kuu-li ja ükski kuul pole mul siiani lõh-kenud...

H. T.,
prog. I kl.

Suveöö

Kuu paistab läbi tumedate leht-puuokste üle vana aida katuse otse mu aknasse. Vähkren ja vähkren, aga und ei ole ega tulegi.

Tumedasti kohiseb taamal kõr-ge kuusemets. Uhkesti tõstavad igi-vanad kuused oma kõrgeid latvu. Nad kohisevad nii saladuslikult. — Sooviksin mõista seda kohinat!

Vana poollangunud küüni juu-res kuuldub tasast sulinat: palju väikesi hõbedasi veetilku langeb rohutirtsude muusika saatel üle laste ehitatud paisu alla jõe poole.

Kuu heidab oma külmi kiiri, val-

gustades selgeid kastetilku rohu-ladvus.

Laudas tall määgib kaeblikult, ot-sides oma ema; ammub lehm, ärga-tes oma tukastusest; väljal puris-tab väike sälg ema kõrval.

Läheb valgemaks. Kuu lõpetab oma ringkäiku, kadudes vaikselt pil-ve taha; kuu kahvatab, oodates päeva võitu öö üle.

Möödub kellaneljane kaubarong, tossutades aeglaselt jaama poole.

Ilmub silmapiirile punane päike-seketas; linnud kuulutavad uue päeva saabumist.

LILIAN VAHTRAMAE,
algk. IV kl.

Kuu ja päike

M ü ü t.

Kord vanasti, muistsel kuldse-l ajal, olnud kaks päikest. Üks paist-nud öösel, teine päeval. Sellest siis tulnudki, et öö ja päev olid ühepik-pused, valged ja soojad.

Inimesed ei olevat saanud tol ajal magada muidu, kui sel tunnil, mil üks päike loojus, teine tõusis.

Inimesed aga läinud aegamööda hirmus laisaks ja Vanaisa tahtnud neid karistada. Nõnda saatnudki ta maa pääle suure vihmasaju.

Et aga Vanaisa ka hajameelne ol-

nud, siis unustanud ta, et üks päi-ke ju väljas oli. Päike ise tukkus parajasti taevaserval ja ärkas al-les siis, kui esimene vihmapiisk talle nina otsa kukkus.

Aga põgeneda oli hilja.

Vihm valas ta üle ja pesi talt ma-ha ta ilusa kuldse värvi, mille ase-mele jäi hõbehall toon.

Vaene päike läks vanaisale oma häda kaebama. See vaatas teda ja pani talle siis nimeks — kuu.

Sellest ongi tulnud öö ja päev.

H. JÜRISSEON,
algk. III kl.

Kiisu ja Kutsu, Pontu ja Mutsu

*Kiisuke ja Kutsuke
Pontuke ja Mutsuke,
enamikus sõbrad nad,
vahel siiski kisuvad.
Ükskord Mutsu oli paha,
ajas Pontu kausi maha,
aga Pontuke on kuri,
seda tundis Mutsu turi.
Vana Kiisu Kutsuga,*

*tulid kõik siis vaatama.
Mida kõik siis nägid sääl:
Mutsu istub laua pääl,
Pontu haugub laua all,
väga vali hääl on tal.
Pontu nahapääle sai
Mutsu karjus: „ai, ai, ai!“
Siis nad jälle leppisid,
varsti koos ju mängisid.*

AILI VAARASK,
algk. II kl.

Minu kilpkonn

Isa tõi mulle Londonist kilpkonna. Eraldasime aias talle ühe nurgakese, sest ta oli kange kaduma. Ta ronis kuskile kaugele aianurka ja jäi kivina lamama, nii et keegi teda ei märganud. Sedaviisi kadus ta mitu korda. Süüa andsin talle

kapsa- ja salatilehti ning tomateid. Teda peab iga päev ujutama. Märgada armastab vana puru ja lehte all. Kui ta ronib, suur kilp seljal, siis tuleb meelde vanamees, kes kotiga edasi rühhib. Aga tore loom on ta siiski!

Kroonika

Meie kultuurringi eluavaldusi

Elu meie kooli Kultuurringis algas 23. septembril, mil peeti avakoosolek. Sportlikud organisatsioonid, olgu siis vabatahtlik Spordiring või õppenõukogu poolt Mr. Hewer'i algatusel loodud inglise koolide eeskuju taotlevad ja kõiki poisse, alates progümn. II klassist, haaravad nn. „Majad“, algasid oma tegevust pisut varem. Kuid üks olnudki see neil tarvilik ning võibolla oleksid nad pidanud startima veelgi varem, sest on ju suvi aastaaeg, kus spordil on kõige laiemad võimalused.

Kultuurring aga ärkas uuesti ellu sügisega ühel päeval, et kasutada pikki ja pimedaid sügisõhtuid kultuuri hüvanguks (on ju siis rõõmustavalt inimeste tähelepanu väheselgi määral kõrvale pöördud spordielust).

Avakoosolekul paistis küll olevat veidi vähem osavõtjaid kui spordiringil, kuid hoolimata sellest kujunes see sõnavõtu-rohkeks. Siin oli kindlasti põhjuseks asjaolu, et malnitsesid ka tütarlapsed, kes olidki agaraimad sõnavõtjad. Koosolekul valiti ringi juhatus, töökomisjon ja

revisjonikomisjon ning seati üles löökava käesolevaks kooliaastaks. Tehli ettepanekud korraldada deklamatsioonide võistlus, kõnevõistlus, kirjanduslik kohus, kirjanditevõistlus, vaidlusõhtuid ja mitmesuguste ettekannete õhtuid ühes tantsuga ning peale kõige muu välja anda ka kooli ajakirja RIK (viimast ilmus läinud kooliaastal esimene ja ainuke number). Nii siis küllaltki suur löökava!

Seda kava on vähesel määral ka juba täidetud, — suurema arvuliste ja ulatuslikumate ürituste läideviimisest on osalt heidutanud aja küsimus (töötab ju kool õhtuti ja pääle tunde on õpilased hilise aja tõttu küllaltki väsinud selleks, et veel jääda Kultuurringi õhtuile) ja osalt ruumide küsimus, sest puudub ajakohane oma koolimaja.

8. oktoobril oli ettekannete- ja tantsuõhtu, kus eeskavalises osas tegevad olid nii õpilased kui ka hr. direktor P. Vaarask. Viimane viis oma harukordselt koduses ja huvitavas reisivestluses kuulajad Inglismaale, päämiselt Londoni, kus ta suvel oli viibinud. Ettekande nautitavust aitasid suuresti tõsta huvitavad valguspildid Londoni elust. Õpilasilt oli ettekandeid nii deklamatsioonides ja laulus kui ka klaveri- ja akordeoni-ettekandeis. Õhtu lõppes tantsuga.

C. R. HEWER

Hockey

This year we have not played so much hockey as last year. This is due to two reasons, training for the Sports Day and the weather. We played a little early in September but then we abandoned hockey for

16. novembril korraldas Kultuurring vaidlusõhtu, kus teemaks oli: „Kas keha viõ vaim?“ Peareferendina esines õpil. Endel Kask, g. II kl., kes, võtnud seisukoha vaimu poolt, leidis ägedat ja rohkearvulist oponeerimist sportlastest kaasõpilaste poolt. Vaimu pooldajaid oligi õhtul ainult mõningaid, nii et peareferent pidi sportlaste pealetungid vastu võtma peaaegu üksinda. Vaidlusel viibisid ka hr. direktor ja hr. inspektor K. Ratassepp ja Kultuurringi vanem hr. A. Meissaar.

Raamatunädala tähistamiseks oli 11. detsembril Kirjandusõhtu, kus raamatu arengust ja tema tähtsusest vestles hr. A. Meissaar. Õpilased kandsid ette nii oma loomingu kui katkeid meie paremast kirjandusest. Lõpuks oli tants.

Edaspidiseist lähemaist kavatsustest oleks mainida ettekanneteõhtu korraldamist (kuhu kavatakse külaliseks kutsuda mõnd meie tuntumat kirjanakku) ja deklamatsioonivõistlust.

Juhtkonnaks on ringil tänava ringi vanemana eesti keele õpetaja hr. August Meissaar, juhatase esimehena Olaf Hapsal, prog. V-b kl., tema abina Henrik Saidlo g. I kl. kirjatoimetajana Dagmar Trimm, g. II kl., kirjat. abina Karin Bredo, g. I kl., laekurina Ella Kana, g. I kl., ta abina Endel Kask, g. II kl. ja Magda Muulmann, g. II kl.

E. — k.

wards, which would mean going home in wet clothes, and some of us had a long way to go.

Although less hockey has been played this year, the standard of playing has greatly improved. We all look forward to the time when the new school buildings will be built, so that we shall have morning school and the afternoons free for games. There may even be enough room in the new School

field for hockey. This year, as last year, we had difficulty in finding anywhere to play. Once we went to Kadriorg and began to play on a very nice pitch outside the Stadium, but we were chased away by a very angry man. Having once started hockey and knowing that the game is popular, we have great hopes for the future, when we shall be able to play under more normal conditions.

ED. TUMPS,
g. II kl.

Kilde kooli spordielust

Möödunud kooliaasta teine ja käesoleva esimene pool on meie kooli sportlasile olnud võrdlemisi töö- ja tulemusterikas. Kui selle se spordiringi esimees H. Arakas oma sportlikus ringvaates pidi nentima, et spordi tase meie koolis on üldiselt madal, siis nüüd umbes aasta hiljem võime ütelda, et oleme arvatavasti saanud üle sellest nn. „sportlikust surnud punktist“. On olemas teatavaid kindlaid viipeid sellele, et sport meie koolis sammub pideva tõusu tähiseil. Võime olla kindlad, et aasta paari pärast Riiklik Kolledž omab sportlaste kaadri, kes on väärilised võistluskaaslased ja vastased kõikide teiste koolide õpilassportlasile.

Enne kui asuda käesoleva õppeaasta sportlike sündmuste käsitlemisele, tuleks kindlasti üldpiires peatuda ka möödunud õppeaasta pingelisima ja tulemusrikkaima võistlusala juures. Mõllen nimelt TKSÜ meestervõistlusi poksis. Osa võttis meie kool neist võitlusist seitsme võistlejaga. Need olid, alates kergemast kehakaalust, Ploom,

Tümps, Priidemann, Järve, Uusvell, Rostfeld ja Kuntsel. Neist seitsmest võistlejast tulid kuus TKSÜ meistriks ja ainult üks, J. Uusvell, jäi teiseks. Mainimist väärib seegi, et suurem osa võistlejaist startis neil poksivõistlusil alles esimest korda, kuna ainult kaks, Tümps ja Rostfeld, on ka eelmisel aastail poksivõistlusist osa võtnud. Kui arvestada saadud võitu punktidesse, siis selgub, et saavutasime 20 punkti, tulles kõikide kaasavõistelnud koolide hulgas esimeseks. Teiseks jäi Riigi Tööstuskool 18 punktiga. Nagu näeme, oli see suurvõistlus meie võistlejaile edult peaaegu sajabrotsendiline: saavutasime seitsmest võimalikust meistritiitlist kuus ja 21 võimalikust võidupunktist 20.

Tänavuse kooliaasta sportlik tegevus algas osavõtjaterohke spordiringi pääkoosolekuga. Spordiringi juhatusse valiti esimehena Ed. Tümps, abiesimehena B. Rostfeld, kirjatoimetajana R. Aru, laekurina E. Tabur ja varahoidjana R. Kõrge-mägi. Ringi vanemaks on härra J. Kütt.

Sügisel TKSÜ kergejõustiku esivõistlusil esines meie kool 14 võistlejaga. Arvuliselt kandvama osa neist võistlejaist moodustasid progümnaasiumi õpilased. Ehkki meie võistlejad neil võistlusil ei saavutanud ühtki esikohta, ometi võime nende esinemise ja tehniliste tulemustega jääda täiesti rahule. Meie õpilaste poolt saavutatud tagajärgedest tuleb esijoones märkida H. Kuulbas'i 100 m aega 12,0. H. Kuulbas oli neil võistlusil meie võistlejaist üldse edukaim, tuues ainsana meie koolile 2 võidupunkti. Tema tagajärg oleks kindlasti kujunenud veelgi paremaks, kui tal oleks lõppjooksus start õnnestunud niisama hästi kui eeljaaksudes. Suurepäraselt esines ka meie kõrgushüppajate paar — Tabur ja Kõrgemägi. Esimese lõppkõrguseks jäi 160 sm ja teisel 158 sm. Mõlemad omavad hää hüppestiili; pidevama treeningu juures suudaksid nad varsti panna kogu TKSÜ spordirahva oma saavutistest kõnelema. Ainult rohkem teadlikku ettevalmistust. Õpilasel R. Arul, 1837/38. õ. a. TKSÜ meistril teivashüppes, ei õnnestunud neil võistlusil kaitsta oma meistritiitlit. Ebaõnnestumise päämiseks põhjuseks oli ta haiglane olek võistluspäeval, mis loomulikult takistas maksimumi saavutamast.

Millise lõppresultaadi võiksime teha TKSÜ kergejõustiku esivõistluste kohta meie vaatepunktist? Kas oleme läinud edasi või tagasi? Ja vastame: kindlasti edasi! Kui eelmisel võistlusil esinesime päämiselt päältvaatajate osas, siis neil võistlusil olime juba tribüünilt asunud võistlusrajale. Ja kuigi meie seekord ei saavutanud veel säravat edutähist, siis ometi teame, et kaotusest võiduni on vaid üks samm. Paistab, et meie kooli õpilassportla-

sile on see samm võrdlemisi lühike ja et selle astumiseks ei kulu enam kaua aega.

Omaette peatüki moodustab Riikliku Kolledži spordiajaaloos kooli spordipäev, mis toimus 30. sept. s. a. Kadrioru Staadionil. Puht sportliku naudingu kõrval lisas sellele päevale veel pinget ja põnevust see, et üksikvõistlejad moodustasid kaks võistlusleeri — Kalevimaja ja Lembitumaja. See omast kohast väga huvitav meesõpilaste grupeerimine kandus ilmselt võistlusväljalt ka tribüünile naisõpilaste nooremate klasside õppurite hulka, ja andestatagu, kui ütlen, et osaliselt isegi õpetajaskonda! Oli kujunenud nagu kaks suurt rinnet ja kumbki pool tundis erilist rõõmu ainult siis, kui võidupunkt tuli eelistatavale majale, s. o. kas Kalevimajale või Lembitumajale. Seekordne lõpptulemus kujunes siiski selliseks, et kalevlased tulid lembitlaste ees võitjaks. Punktide vahekord kujunes järgmiseks: Kalevimajal 76 punkti, Lembitumajal 53 punkti. Päeva parimateks sportlasteks olid (aluseks punktide süsteem):

- 1) Kuulbas, Õunapuu, Kõrgemägi — kõigil 8 punkti.
- 2) Tümps — 7 punkti.
- 3) Aru — 5 punkti.

Kuna Järve tehnilised tulemused on kõigile juba teada, siis oleks tarbetu neid siin veelkordselt esile tuua. Mainin ainult tagajärgi, mis kujunesid tõesti häiks. Need olid:

4×100 — Kalevimaja teatejooksu meesoknd, koosseisus — Kuulbas, Tümps, Kõrgemägi, Ekker, aeg 48,7. Olgu tähendatud, et sellise ajaga võiks TKSÜ võistlusil kandideerida alati esimeste hulka.

1 000 m — Õunapuu 3,0.

Kaugushüpe—5,70 m — H. Kuulbas.

Üllatavalt häiks kujunesid tagajärjed C kl. 200 m jooksus. Kõigi kolme esimese aeg oli alla 30 sek. (Rahnel 28,5sek., Ehasalu 28,9 sek., Rätšnik 29 sek.)

Üldkokkuvõttes meie spordipäev õnnestus hästi. Loomulikult esines ka mõningaid vigu võistluste läbiviimise osas, kuid peame ikkagi arvestama seda, et see oli meie koolile esimene sellelaadne üritus.

Kui siiani oli juttu möödunust, siis vist poleks liigne, kui püüaksime heita lühikese pilgu tulevikku. TKSÜ võistluskalendris esineb terve rida võistlusi, mis toimuvad õppe-

aasta teisel poolel (nelivõistlus, poks, murdmaa, kergejõustiku karikavõistlused jne.). Millised on meie ajakirja esimeses numbris toleae- väljavaated neil võistlusil? Eelmiste aastate kogemuste põhjal võiks ütelda, et „meie aladeks“ on kolm murdmaa. Edukalt võivad neil võistlusil esineda järgmised õpilased: Tabur, Kõrgmemägi, Aru, nelikvõistluses, Rostfeld, Tümps — poksis, Ekker, Teng, Klassen ja Õunapuu murdmaas. Muidugi on soovitatav, et nende eelpoolmainitute kõrval stardiks rohkearvuliselt ka teisi õpilasi. Peame meeles, et ega võistlus pole ainult paremate jaoks — see on kõigile! Ei spordita ainult võistluse ja võidu pärast, vaid ka spordi ja enese pärast.

P. B.

Maleringi tegevusest

Möödunud aasta eeskujul töötab ka tänava koolis teiste ringide kõrval õige teovõimeline Malering.

Tänava on püütud haarata ka nooremaid Maleringi tegevusse, mis on leidnud sooja suhtumist nooremate õpilaste poolt. Maleringi juhatusse kuuluvad õppurid: esimees P. Bürger, abiesimees J. Schulz, laekur Vucht ja ametita juhatusliikmeiks on E. Kask ja H. Saidlo. Maleringi hooldaja on hr. dr A. E. Graf, kelle soe suhtumine Maleringi üritusisse ja isalik hoolitsemine on kõigiti kaasa aidanud Maleringi hoogsale tegevusele. Äsjalõppenud kooli-esivõistlusil 8 osavõtjaga võitis I. Schulz (V-b), teiseks tuli P. Bürger, kolmandaks L. Vucht ja neljandaks R. Kõrgemägi.

4. detsembril s. a. korraldas Malering simultaan-seansi, mille andis hr. Vendelin, Vestholmi gümn. õpetaja. Tulemuseks oli $+18-5=3$.

Praegu on ka pooleli sügisel alatud paralleelturniir (B) nooremaile õppureile.

Kavatsusel on rea simultaan-seansside korraldamine ja võimluste korral ka teiste koolidega võistlemine.

Igatahes võib eelolevast tegevusaastast loota kõige paremat.

*

Kultuuriringi ajakirjas nr. 1 A. Neideki poolt esitatud maleülesande lahendus.

1. Kd6—d7	Kd3—e4
2. Vc5—d5	Ke4:d5
3. Lf2—d4+ +	

Julevikukroonika

Kooli jõulupuu on 20. det., noorematele õpil. algusega kell 4 p. l. ja vanemale astmele kell 8. Jõulupuul esineb esmakordselt Riikliku Kolledži sümfooniaorkester, mille organiseerijaks ja juhatajaks on lauluõpetaja hr. Vörk; laulukoor esitab laule gümn. lauluõpetaja hr. G. Ernesaksa juhatusel ja õpilased deklameerivad nii eesti kui inglise keeles.

*

Kultuuriring korraldab 28. jaanuaril deklamatsioonivõistluse, kus on kooli poolt välja pandud ka auhinna: 1. auh. 5 kr., 2. auh. 3 kr., 3. auh. 2 kr. Kõigile võistlusest osavõtjatele on sunduslikuks palaks H. Visnapuu luuletus „Rehepeksumasin“, kuna teise võib võistleja ise valida.

*

Riikliku Kolledži pidu leiab aset 24. märtsil Estonia kontsertsaalis, kus lavastatakse kaks näidendit: vanema astme poolt vana eesti pulmakombeid käsitlev Maarda Lepp-Utuste „Pulmamäng“ (ei ole sama, mis ette kanti mineval kooliaastal), mille proovid juba praegu kibedasti käivad Estonia näitleja hr. Sergius Lipu juhatusel, ja nooremalt astmelt ingliskeelne „Snow White and the Seven Dwarfs“, mis on väga edukalt ette kantud juba ringhäälingus inglise keele õpetaja hr. Jüri Variste juhtimisel.

Peol esineb veel kooli sümfooniaorkester ja laulukoor ning lõpuks on tants.

*

Meie kooli uue hoone müürid keruvad kiiresti ja võib-olla juba kevadel näeme oma uut koolimaja täies suuruses.

R. N. Caudenhove-Kalergi gentlemanist

Gentleman-ideaal on totaalne, kuna ta hõlmab inimest ta kolmes dimensioonis: keha, karakterit ja vaimu. Ta ei taha kujundada ei atleeti, ei pühakut ega geeniust, vaid arenenud inimest.

Ta on ühtlasi au- ja vormi-ideaal: täiusliku kujuta aumees pole kaugeltki veel gentleman; täiusliku kujuga inimese, aga mitte aumees, ei või samuti olla gentleman. Ainult nende omaduste ühendamisel tekib gentlemani totaliteet.

Gentleman tähendab sõnaliselt „rahulikku meest“: kultuurinimest, vastandit metsikule, barbaarile, gangsterile. Õrnus on talle niisama endastmõistetav omadus kui jõud. Ta pole üksnes vapper, vaid ka viisakas; mitte üksnes aval, vaid ka taktiküllane; mitte üksnes aus, vaid

ka armastusväärne. Ta ei hinda üksnes puhast südant, vaid ka puhast särki. Ta peab lugu kaasiniimestest ja nõuab seda enese suhtes ka teistelt. Seepärast hoidub ta oma käitumisega teistele närvidele käimast ja rikkumast head tooni.

Kõrgemal kui kõik viisakuse koodeksid seisab gentlemanile südamekontakt. Siin on eeskujuks Inglise kuninga lugu, kes, võorustades üht eksootilist vürsti, jõi tühjaks sõrmede pesemiseks toodud käusi, kui ta nägi, et tema külaline, olles teadmatuses selle otstarbest, kausist rüüpas.

Nii põhjeneb nähtavlt nii keeruline gentlemani rituaal lõppeks vaid hea maitse ja taibukuse lihtsatel seadustel.